

Agrarisch Natuurfonds
—Fryslân—

JAARVERSLAG 2024

Voorwoord

Cirkus aeruginosus

Met een dubbel gevoel kijk ik terug op het jaar 2024. Het jaar kende diverse hoogtepunten. De 'Open Dag' bijvoorbeeld. Die trok ondanks het natte, kleumerige en koude weer vele bezoekers! Ruim 500 vogelliefhebbers wisten Gruttoland Wommels te vinden. Het leverde een lange sliert van auto's op langs de anders zo autoluwe Slachtedyk. Parkeren in het weiland van boer Murk Nijdam was door het natte voorjaar niet mogelijk.

Ook de crowdfunding-actie voor Gruttoland Tjerkwerd kende een fantastisch resultaat. Al in het najaar kon de huiskavel van boer Bote de Boer worden gekocht. De bekendheid van Bote de Boer, die met zijn gezin de hoofdrol speelt in de natuurfilm 'Vogels kun je niet melken!', speelde ongetwijfeld een positieve rol. Het land van Bote is uniek en werkt als een magneet op weidevogels. Prachtig ouderwets greppelland waar de laatste 50 jaar niets aan veranderd is. Werden vroeger de greppels gebruikt om het land eerder droog te krijgen, nu is het zo dat de greppels juist worden gebruikt om langer water op het land te houden. Ten bate van de grutto en andere weidevogels.

Een andere situatie dan bij Gruttoland Wommels. Daar blijft de plas rond de vier vogelhutten het hele jaar onder water staan. Twee van de vier hutten zijn speciaal gemaakt voor natuurfotografen. De hutten zijn zeer populair, er werden in 2024 maar liefst 217 fotografie-arrangementen geboekt. De verhuur van de hutten draagt bij aan de vaste inkomsten van ANF.

Met de uitdijende werkzaamheden moet er ook vaker een beroep worden gedaan op professionals. De kosten daarvoor worden door het bestuur zoveel mogelijk beperkt. Belangrijkste doel blijft immers het behoud van de weidevogels. Reden om eind 2024 te starten met een donateursconcept. Deze mensen maken jaarlijks een bedrag over van 25 euro om de structurele werkzaamheden van ANF mogelijk te maken. De start in december was een succes. We mochten in enkele weken tijd 195 donateurs begroeten.

Kortom zoveel geslaagde acties. Zoveel gemotiveerde vrijwilligers. Weer ongekende successen in 2024. Waarom dan toch terugkijken met een dubbel gevoel? Dat heeft alles te maken met de grote slachting die begin juni plaatsvond. Predatoren deden zich op grote schaal tegoed aan de bijna vliegvlugge gruttokuikens. Vooral de *Cirkus aeruginosus*, de niet bedreigde roofvogel, beter bekend als de bruine kiekendief, sloeg zijn slag. Nagenoeg alle weidevogelkuikens verdwenen op de valreep uit Gruttoland Tjerkwerd en Gruttoland Wommels. Dus ja, ik kijk met een dubbel gevoel terug op 2024! Natuurlijk mag de natuur zijn gang gaan. Maar behoud van bedreigde vogelsoorten zoals de grutto betekent ook keuzes maken. Dat betekent maatregelen tegen de onbedreigde *Cirkus aeruginosus*!

Rendert Algra
Voorzitter ANF

Alarmerende grutto.
Foto: Hans Peeters

Colofon

Uitgave: Stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân (ANF)

Slachte 4A, 8731 CJ Wommels

T. (058) 250 43 88

M. info@agrarischnatuurfondsfryslan.nl

I. www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl

Samenstelling:

Rendert Algra, Eddy de Boer, Douwe de Boer, Jelmer Brouwer, Marco Hoekstra en Helga Aukes

De Open dag in Gruttoland Wommels werd goed bezocht
Foto: Henk Bootsma

Inhoud

Voorwoord	2
Colofon	3
1. Stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân	5
2. Projecten	7
3. Jaaroverzicht	10
4. Pr & communicatie	13
5. Financieel jaarverslag 2024	14

Bote de Boer in de film 'Vogels kun je niet melken'.
@ Witfilm/HUMAN

1. Stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân

Algemeen

Op 27 december 2017 werd de stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân (ANF) opgericht met als doel: het behouden én verbeteren van het Fries agrarisch cultuurlandschap. Concreet wil ANF het volgende in Fryslân bereiken:

- Het verbeteren van de weidevogelstand
- Het behouden van weidevogelparels
- Het behouden van cultuurhistorisch grasland
- Het verbeteren van de weidevogelbiotoop
- Het ondersteunen van agrarisch natuurbeheer

Hiertoe moet de stichting agrarische gronden in bezit of beheer krijgen zodat deze optimaal worden ingericht en beheerd voor de terugkeer en het behoud van weidevogels en een rijk weidelandschap. Dit alles in harmonie en samenwerking met de boer en z'n bedrijf.

Bestuur

Het bestuur van ANF bestaat uit ervaren en bevlogen 'greidefûgel' (weidevogel) mensen. Mensen die zich op vrijwillige basis - dus onbetaald - graag sterk maken voor de terugkeer van de weidevogels en een rijke Friese wei. Naast bevlogenheid is ook professionaliteit van bestuur gegarandeerd door de betrokkenheid van experts, zoals een rentmeester, notaris, subsidiedeskundige, fondsenwerver, accountant, vertrouwenspersoon en bestuursadviseur.

Vrijwilligers maakten het bezoekerscentrum, de hutten en terreinen weer tiptop voor het weidevogelseizoen.

Het bestuur kwam in 2024 maandelijks bijeen en er werd gewerkt op vrijwillige basis. Helga Aukes werkt gedeeltelijk op vrijwillige basis en voor een deel professioneel als bestuursadviseur. Jannette Brinksma is op vrijwillige basis onze vertrouwenspersoon. Er zijn in 2024 geen integriteitszaken aan de orde geweest.

Door de inzet van vrijwilligers en het inhuren van externe partijen werd extra menskracht georganiseerd om de doelen van de stichting na te streven en uit te voeren. De overheadkosten worden hiermee zo laag mogelijk gehouden.

Maar liefst 39 vrijwilligers zetten zich in 2024 met hart en ziel in voor stichting ANF. Er waren geen medewerkers in loondienst. Ongeveer 1200 personen, instanties en bedrijven doneerden een financiële bijdrage aan ANF. Er is een substantieel bedrag aan (periodieke) giften, schenkingen en legaten ontvangen, er waren 6 Mei mogelijk makkers en er zijn maar liefst 108 eeuwigdurende obligaties aan toonder uitgegeven, waarmee het totaal op 247 staat. Er is zo'n 18.000 m2 Gruttoland Tjerkwerd geadopteerd en in de maand december meldden zich al 195 nieuwe donateurs aan.

Gulle gevers: heel hartelijk dank! Dankzij jullie steun - en die van onze vrijwilligers en fotografen die belangeloos hun foto's ter beschikking stellen - blijven de weidevogels in Fryslân behouden!

- Voorzitter - Rendert Algra - M. 06 51 602 220
- Secretaris - Eddy de Boer - M. 06 51 637 475
- Penningmeester - Douwe de Boer - M. 06 19 633 666
- Pr & communicatie - Marco Hoekstra - M. 06 45 221 590
- IT - Jelmer Brouwer

E-mailadres bestuur: info@agrarischnatuurfondsfryslan.nl

Bestuursadviseur:

Helga Aukes

E-mail: info@agrarischnatuurfondsfryslan.nl

Algemene gegevens:

Stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân

Slachte 4A

8731 CJ Wommels

T. 058 250 43 88

Kvk 70408319

RSIN 858309063

NL72RAB00330313053

Bezoekadres Gruttoland Wommels (Murk Nijdam)

Slachte 4

8731 CJ Wommels

2. Projecten

Anno 2024 hebben we vier weidevogelparels in bezit of beheer. Via verschillende publieksacties en dankzij diverse subsidieverleners en gulle gevers zamelde ANF geld in om Gruttoland Wommels en Gruttoland Tjerkwerd op bijzondere voorwaarden te kunnen kopen. De projecten Noordereiland Drachten en De Waard Leeuwarden worden door onze stichting beheerd.

Gruttoland Wommels

Gruttoland Wommels is een uniek project waar het traditionele boerenbedrijf en de weidevogels samenkomen. Boer Murk Nijdam en stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân (ANF) zijn een langdurige samenwerking aangegaan. Dit om het levenswerk van Murk Nijdam tot in lengte van dagen voort te kunnen zetten.

In 2022 werd 37 hectare Gruttoland Wommels door ANF overgenomen en is er een bezoekerscentrum gerealiseerd van waaruit onder meer excursies worden georganiseerd naar de vier vogelkijkhutten aan de plasdras van 3,2 hectare. Ook worden de vogelkijkhutten verhuurd aan fotografen. Via gruttoland.nl zijn de vogelkijkhutten en excursies te boeken. Gedurende het weidevogelseizoen 2024 waren de hutten wederom nagenoeg allemaal volgeboekt. Er werden 55 excursies georganiseerd en 217 fotografie-arrangementen geboekt.

Gruttoland Wommels Aantallen broedparen 2024:

Grutto	84
Kievit	1
Tureluur	14
Scholekster	8

Grutto's en kemphanen in Gruttoland Wommels.
Foto: Bennie van der Weide

Gruttoland Tjerkwerd

Op het melkveebedrijf van Bote en Astrid de Boer en hun vijf kinderen bij Tjerkwerd is op 12 hectare ouderwets greppelland het waterpeil met negentig centimeter omhoog gebracht. Hier bloeien boterbloemen, paardenbloemen, veldzuring, smalle weegbree en vele grassoorten. In het voorjaar beweidt de familie haar koeien en dat zorgt voor een bijzonder goed broedgebied van de grutto's, kieviten en tureluurs.

De familie De Boer wil deze extensieve bedrijfsvoering doorzetten en op termijn overdragen aan de volgende generatie. Op 28 november 2024 kon ANF (na de start op 1 december 2022) – dankzij de vele adopties van vierkante meters en financiële bijdragen – de laatste fase van deze 12 hectare overnemen. Hiermee blijven ook Botes weidevogels in Gruttoland Tjerkwerd (in de volksmond Botes Paradys) tot in lengte der jaren behouden.

Gruttoland Tjerkwerd Aantallen broedparen 2024:

Grutto	43
Kievit	22
Tureluur	6
Scholekster	7

In mei ging een aantal begunstigers en vrijwilligers
op weidevogelsafari in Gruttoland Tjerkwerd.
Foto: Henk Bootsma

Noordereiland Drachten

Sinds 2022 doet ANF - in samenwerking met een pachter en vrijwilligers van de BFWV-vogelwacht It Súd & Omkriten - voor eigenaar gemeente Smallingerland het beheer en de monitoring van het Noordereiland bij Drachten. Het eiland is op een weidevogelvriendelijke wijze ingericht, de openheid is hersteld en er zijn plasdrassituaties ingericht.

In februari waren er weer maai- en schoonmaakwerkzaamheden op Noordereiland

Noordereiland Drachten aantallen broedparen 2024:

Kievit	9
Tureluur	1
Scholekster	1

De Waard Leeuwarden

Ten zuidoosten van Leeuwarden - tussen het Van Harinxmakanaal en de wijk Zuiderburen - ligt polder De Waard, circa 20 hectare oud weiland, waar verruiging plaatsvond en de pitrus de overhand kreeg. In 2024 gaf gemeente Leeuwarden het beheer en onderhoud van weidevogelgebied De Waard Leeuwarden aan onze stichting ten behoeve van de instandhouding van de (weide)vogels. ANF werkt bij de uitvoering en monitoring samen met een pachter en met de Vogelwacht Leeuwarden

De Waard Leeuwarden.

De Waard Leeuwarden aantallen broedparen 2024:

Kievit	8
Tureluur	7
Scholekster	4

3. Jaaroverzicht

De film 'Vogels kun je niet melken' met in de hoofdrol de grutto en de Friese boerenfamilie van Bote de Boer werd vanaf eind februari landelijk in de bioscopen vertoond. Dit leverde veel positieve response op!

Op 30 maart werd wederom een Open Dag georganiseerd die - ondanks het regenachtige weer - door zo'n **500 mensen** werd bezocht.

Tijdens de traditionele Koningstelling in Gruttoland Wommels op 27 april werden de gevonden nesten van grutto, kievit, scholekster en tureluur weer in kaart gebracht door zo'n **25 personen** die over de breedte van de weidevogelpercelen in een min of meer rechte lijn lopen en zoeken naar de aanwezige nesten.

Het Waddenfonds kende ANF eind april een substantiële subsidie toe voor het project Van Parel naar Kerngebied: een onderzoek naar het behoud van weidevogelparels en hoe hun betekenis versterkt kan worden naar kerngebieden. Familie De Boer - van Gruttoland Tjerkwerd - en hogeschool Van Hall Larenstein uit Leeuwarden zijn projectpartners. Daarnaast zijn er meer boeren, vogelwachten en andere partijen betrokken, zoals Collectief Súdwestkust en Natuurmonumenten.

Boer Murk houdt de telling bij.
Foto: Hans Peeters

Op 7 mei ontving Bote de Boer in CineSneek de Kristallen Film prijs. De film werd door meer dan 10.000 bezoekers gezien. Een geweldig resultaat!

In mei 2024 vond voor het tweede opvolgende jaar het Educatieproject Gruttoland plaats. Zo'n **150 kinderen** gingen op excursie naar Gruttoland Wommels. Daarvoor hadden ze gastlessen op school gekregen, zodat de leerlingen al wat meer wisten van weidevogels en Gruttoland. In het bezoekerscentrum kregen de kinderen een korte introductie en een 'vogel-zoek-boek' met daarin alle informatie over de meest voorkomende vogels in Gruttoland. In de vogelkijkhutten leerden ze alles in de praktijk.

Weidevogelgebied De Waard Leeuwarden werd op 16 mei het vierde project van ANF. Zij tekende een driejarige overeenkomst met de gemeente Leeuwarden voor het weidevogelbeheer en de -monitoring van polder De Waard.

Doel hierbij is om voor 2027 minimaal **een verdubbeling te realiseren** van het aantal broedparen (en kuikens) ten opzichte van 2021 voor minimaal drie van de vier klassieke steltloperweidevogels grutto (2021: 2), kievit (2021: 8), tureluur (2021: 3) en scholekster (2021: 3).

Op 13 september werd de eerste schep gezet om de greppelstructuren in Gruttoland Wommels te herstellen. De greppelstructuur krijgt de vorm van een 'pompeblêd', hét symbool van Fryslân en zorgt voor vernatting en het aantrekken van nog meer grutto's en andere weidevogels naar dit perceel.

NoorderlandMelk levert de zuivel voor de Noordertrots Boerenzuivel producten van Poiesz-supermarkten. Van ieder verkocht pak gaat er 2 eurocent in het Weide Weelde Fonds. ANF ontvangt drie jaar lang vanuit het Weide Weelde Fonds een **bijdrage van 25.000 euro per jaar** voor een project dat bijdraagt aan een grotere biodiversiteit. Dit jaar betrof dat het herstellen van de greppelstructuren in Gruttoland Wommels.

Het koopcontract derde fase Gruttoland Tjerkwerd met Bote en Astrid de Boer werd op 28 november ondertekend, waarmee ook dit project een feit was!

Op 2 december lanceerde ANF haar nieuwe donateursconcept. Voor **25 euro per jaar** kunnen mensen donateur van onze stichting worden en de Friese weidevogels steunen. In ruil hiervoor ontvangen ze de digitale nieuwsbrief en worden ze uitgenodigd voor een jaarlijkse Donateursdag met lezingen en een excursie in Gruttoland Wommels.

De verkoop van het boek 'Gruttoland, erfgoed van Murk Nijdam' ging zo snel dat er begin december een tweede druk verscheen. Deze vond zo voor de feestdagen gretig aftrek.

Ook in 2024 zette de samenwerking met Mediahuis Noord door. Uit de actie 'Adopteer vierkante meters Gruttoland' werden de nodige middelen gehaald.

De eindejaarbijeenkomst in ons bezoekerscentrum viel goed in de smaak bij de ANF-vrijwilligers.
Foto: Henk Bootsma

..... Eind december werd het jaar – zoals gebruikelijk – afgesloten met een eindejaarbijeenkomst voor onze vrijwilligers. Zonder hun inzet is het onmogelijk alles rondom onze stichting en Gruttoland te runnen. Heel hartelijk dank hiervoor!

4. PR & communicatie

Tijdens de algemene ledenvergadering van de Bond Friese VogelWachten (BFVW) in het voorjaar van 2024 werd er traditioneel een presentatie verzorgd voor de bestuurders van de aangesloten Friese vogelwachten en haar leden over de voortgang van het projecten en de activiteiten van stichting ANF.

De stichting heeft onderstaande websites in de lucht:

www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl

www.gruttoland.nl

www.reddeweidevogel.nl

Via de diverse websites werd het publiek geïnformeerd over het wel en wee van de stichting. Nieuwsitems werden frequent gedeeld. En ook de social media platforms zoals Facebook en Instagram werden ingezet om het mooie werk van de stichting te promoten.

Alle sympathisanten van stichting ANF kregen maandelijks een digitale nieuwsbrief via e-mail toegestuurd.

Eind 2024 stond de teller op zo'n 6500.

In het bondsblad van de BFVW 'Vanellus' verscheen regelmatig een advertentie of artikel over ANF en Gruttoland.

Diverse publicaties in dag- en weekbladen en uiteraard de succesvolle publiekscampagne via Mediahuis Noord zorgde voor grote naamsbekendheid en de nodige middelen om onze doelen te bereiken.

Nieuwsbrief november

Nieuwsbrief juni

Tige tank

Gruttoland Tjerkwerd is een feit!

Adopteer vierkante meters

Totaal is er door onze gulle gevers 124.000 m² geadopteerd. Wat een overweldigend bedrag aan adopties, giften, obligaties en Fondsbijdragen. Hiermee zijn de weidevogels ook in Gruttoland Tjerkwerd verzekerd van een toekomst. Met elkaar zorgen we voor bestaansrecht van de Friese weidevogels!

Gruttoland, de beste schietplaats fan d'ierde

Je kunt nog steeds vierkante meters adopteren of een bedrag doneren voor onze volgende projecten.

Bole de Boer in Gruttoland Tjerkwerd, Foto: Heek Buitinga

Agrarisch Natuurfonds Fryslân

Slachthe 4A | 8731 C J Wommels | T 0588 250 43 88 | info@agrarischnatuurfondsfryslan.nl | www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl

Bankrekeningnummer: NL 72 RABO 0330 3130 53

Advertentie Gruttoland Tjerkwerd

5. Financieel jaarverslag Agrarisch Natuurfonds Fryslân 2024

Het financieel jaarverslag (de jaarrekening) wordt gepubliceerd op onze website conform voorwaarden in relatie tot onze ANBI-status en het CBF-keurmerk voor het toezicht op erkende goede doelen.

De jaarrekening is opgebouwd uit een accountantsrapport:

- Samenstellingsverklaring van de Register-Belastingconsulent
- Algemene informatie
- Vergelijking saldo baten en lasten
- Financiële positie

en een jaarrekening:

- Balans per 31 december 2024
- Staat van baten en lasten over 2024
- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- Toelichting op de balans
- Toelichting op de staat van baten en lasten.

Het saldo baten en lasten 2024 is ten opzichte van 2023 gestegen met € 55.240 naar een resultaat van € 289.167. Het Eigen Vermogen van de stichting bedraagt per 31 december 2024 € 1.163.511. Voor de overige specificaties en overzichten verwijzen we u naar de afzonderlijk gepubliceerde jaarrekening.

Kluten.
Foto: Lianne Otter

Toelichting financieel jaarverslag

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de RJK (Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor micro en kleine rechtspersonen), zoals die door de raad voor de jaarverslaglegging is gepubliceerd.

In dit boekjaar hebben geen aanpassingen plaatsgevonden.

De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, grondslagen voor waardering activa en passiva, grondslagen voor bepaling van het saldo van baten en lasten en toelichting op de balans zijn separaat opgenomen in de jaarrekening, welke wij integraal hebben gepubliceerd op onze website.

Vaststelling en goedkeuring

- Deze jaarrekening is samengesteld in juni 2025 en op 30 juni 2025 door het bestuur van de stichting vastgesteld en goedgekeurd.
- Er is opdracht verstrekt aan een onafhankelijk accountant tot het verstrekken van een samenstellingsopdracht, welke blijkens de ANBI/CBF-voorwaarden voldoende is.
- Statutaire regeling inzake de resultaatbestemming/bestemming van het saldo van baten en lasten.
- Het resultaat, welke onder de staat van baten en lasten is opgenomen, is toegevoegd aan het Eigen Vermogen. In de statuten is geen resultaatbestemming bepaald. Het bestuur keurt de resultatenbestemming goed door het vaststellen van de jaarrekening waarin de resultaatbestemming is opgenomen, waarbij het resultaat wordt toegevoegd aan de Overige Reserves.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden die hier dienen te worden vermeld.

Meer financiële informatie vindt u op www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl.

Plasdras in Gruttoland Wommels.
Foto: Henk Bootsma

Gruttoland,
it bêste
skriezelân
fan d'ierde

Agrarisch Natuurfonds
—Fryslân—

Stichting Agrarisch Natuurfonds Fryslân | Slachte 4A | 8731 CJ Wommels
T. (058) 250 43 88 | M. info@agrarischnatuurfondsfryslan.nl | I. www.agrarischnatuurfondsfryslan.nl

Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân
Labadistendyk 2
8637 VJ WIUWERT

Jaarrekening 2024

30 juni 2025

**Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân
Labadistendyk 2
8637 VJ WIUWERT**

Jaarrekening 2024

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1. Accountantsrapport

1.1	Samenstellingsverklaring	3
1.2	Algemeen	5
1.3	Vergelijking saldo baten en lasten	6
1.4	Financiële positie	8

2. Jaarrekening

2.1	Balans per 31 december 2024	10
2.2	Staat van baten en lasten over 2024	12
2.3	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	13
2.4	Toelichting op de balans	16
2.5	Toelichting op de staat van baten en lasten	22

1. ACCOUNTANTSRAPPORT

Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân
Labadistendyk 2
8637 VJ WIUWERT

Referentie: 10110
Betreft: jaarrekening 2024

Leeuwarden, 30 juni 2025

Geacht bestuur,

Hiermede brengen wij u verslag uit van onze werkzaamheden omtrent de jaarrekening 2024 van uw stichting.

De balans per 31 december 2024, de winst- en verliesrekening over 2024 en de toelichting, welke tezamen de jaarrekening 2024 vormen, zijn in dit rapport opgenomen.

1.1 Samenstellingsverklaring

De jaarrekening van Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân te Wiuwert is door ons samengesteld op basis van de van u verkregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2024 en de staat van baten en lasten over 2024 met de daarbij horende toelichting. In deze toelichtingen is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan.

Wij hebben deze samenstellingsopdracht uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht.

Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de Rjk die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

De in dit kader uitgevoerde werkzaamheden bestonden in hoofdzaak uit het verzamelen, het verwerken, het rubriceren, vergelijken, onderling aansluiten en het samenvatten van financiële gegevens ten behoeve van de jaarrekening en of kredietrapportage. Wij hebben geen controle- of beoordelingswerkzaamheden uitgevoerd die ons in staat stellen om een oordeel te geven of een conclusie te trekken met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening.

Wij vertrouwen hiermee aan uw opdracht te hebben voldaan. Tot het geven van nadere toelichting zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
Buro360 B.V.

J.G. van der Hoek
Register-Belastingconsulent

1.2 Algemeen

Oprichting

Blijkens de akte d.d. 27-12-2017 werd de Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân per genoemde datum opgericht.

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 70408319.

Doelstelling

De Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân stelt zich ten doel het verbeteren van de weidevogelstand in Fryslân, het behoudt van cultuurhistorisch grasland, het verbeteren van de weidevogelbiotoop en het ondersteunen van agrarisch natuurbeheer.

Bestuur

Per balansdatum wordt het dagelijks bestuur gevormd door voorzitter R.H. Algra, secretaris E.J. de Boer, M. Hoekstra, J. Brouwer en penningmeester D.H. de Boer.

1.3 Vergelijking saldo baten en lasten

Ter analyse van het saldo van baten en lasten van de stichting verstrekken wij u de onderstaande opstelling, welke is gebaseerd op de staat van baten en lasten.

	2024		2023	
	€	%	€	%
Omzet	400.849	100,0%	379.601	100,0%
Netto-baten	400.849	100,0%	379.601	100,0%
Besteed aan doelstellingen	65.064	16,2%	83.893	22,1%
Wervingskosten	19.021	4,8%	27.943	7,4%
Kosten van beheer en administratie	10.997	2,7%	11.212	3,0%
Som der lasten	95.082	23,7%	123.048	32,5%
Saldo voor financiële baten en lasten	305.767	76,3%	256.553	67,5%
Rentelasten en soortgelijke lasten	-16.599	-4,1%	-22.626	-6,0%
Saldo financiële baten en lasten	-16.599	-4,1%	-22.626	-6,0%
Saldo baten en lasten	289.168	72,2%	233.927	61,5%

1.3 Vergelijking saldo baten en lasten

Het saldo baten en lasten 2024 is ten opzichte van 2023 gestegen met € 55.241. De ontwikkeling van het saldo baten en lasten 2024 ten opzichte van 2023 kan als volgt worden weergegeven:

	€	€
Het saldo baten en lasten is gunstig beïnvloed door:		
<i>Stijging van:</i>		
Omzet	21.248	
<i>Daling van:</i>		
Besteed aan doelstellingen	18.829	
Wervingskosten	8.922	
Kosten van beheer en administratie	215	
Rentelasten en soortgelijke lasten	6.027	
		55.241
Stijging saldo baten en lasten		<u>55.241</u>

1.4 Financiële positie

Ter analyse van de financiële positie van de stichting verstrekken wij u de onderstaande opstelling, welke is gebaseerd op de gegevens uit de balans.

	31 december 2024		31 december 2023	
	€	€	€	€
Op korte termijn beschikbaar:				
Vorraden en onderhanden werk	4.000		900	
Vorderingen	30.604		2.862	
Liquide middelen	217.599		151.844	
Totaal vlottende activa		252.203		155.606
Kortlopende schulden		138.786		27.655
Werkkapitaal		113.417		127.951
Vastgelegd op lange termijn:				
Materiële vaste activa	2.226.750		2.094.587	
		2.226.750		2.094.587
Gefinancierd met op lange termijn beschikbare middelen		2.340.167		2.222.538
Deze financiering vond plaats met:				
Eigen vermogen		1.163.511		874.343
Langlopende schulden		1.176.656		1.348.195
		2.340.167		2.222.538

Blijkens deze opstelling is het werkkapitaal per 31 december 2024 ten opzichte van 31 december 2023 gedaald met € 14.534.

2. JAARREKENING

2.1 Balans per 31 december 2024

(Na bestemming saldo van baten en lasten)

	31 december 2024		31 december 2023	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Bedrijfsgebouwen en -terreinen	2.211.371		2.071.366	
Inventaris	<u>15.379</u>		<u>23.221</u>	
		2.226.750		2.094.587
Vlottende activa				
<i>Vorraden</i>				
Gereed product en handelsgoederen	<u>4.000</u>		<u>900</u>	
		4.000		900
<i>Vorderingen</i>				
Handelsdebiteuren	30.604		685	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	<u>-</u>		<u>2.177</u>	
		30.604		2.862
<i>Liquide middelen</i>		217.599		151.844
Totaal activazijde		<u><u>2.478.953</u></u>		<u><u>2.250.193</u></u>

NOAB-Samenstellingsverklaring afgegeven d.d. 30 juni 2025

2.1 Balans per 31 december 2024

(Na bestemming saldo van baten en lasten)

PASSIVA	31 december 2024		31 december 2023	
	€	€	€	€
Eigen vermogen				
Overige reserves	<u>1.163.511</u>	1.163.511	<u>874.343</u>	874.343
Langlopende schulden				
Leningen	<u>1.176.656</u>	1.176.656	<u>1.348.195</u>	1.348.195
Kortlopende schulden				
Handelscrediteuren	-		7.659	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	2.413		-	
Overige schulden	17.081		19.996	
Overlopende passiva	<u>119.292</u>	138.786	<u>-</u>	27.655
Totaal passivazijde		<u><u>2.478.953</u></u>		<u><u>2.250.193</u></u>

NOAB-Samenstellingsverklaring afgegeven d.d. 30 juni 2025

2.2 Staat van baten en lasten over 2024

	Realisatie 2024 €	Realisatie 2023 €	Vershil €
Baten			
Giften particulieren	266.818	235.377	31.441
Baten van particulieren	<u>266.818</u>	<u>235.377</u>	<u>31.441</u>
Giften / schenkingen bedrijfsleven	5.472	2.631	2.841
Baten van bedrijven	<u>5.472</u>	<u>2.631</u>	<u>2.841</u>
Opbrengst subsidies	27.250	24.750	2.500
Baten van subsidies van overheden	<u>27.250</u>	<u>24.750</u>	<u>2.500</u>
Giften / schenkingen	25.975	33.922	-7.947
Baten van andere organisaties zonder winststreven	<u>25.975</u>	<u>33.922</u>	<u>-7.947</u>
Som van de geworven baten	<u>325.515</u>	<u>296.680</u>	<u>28.835</u>
Huuropbrengst kijkhutten/excursies	26.332	52.014	-25.682
Donateurs	4.517	-	4.517
Vergoedingen beheer	19.938	9.256	10.682
Pacht	24.547	21.651	2.896
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	<u>75.334</u>	<u>82.921</u>	<u>-7.587</u>
Totaal netto-baten	<u>400.849</u>	<u>379.601</u>	<u>21.248</u>
Lasten			
Besteed aan doelstellingen	65.064	83.893	-18.829
Wervingskosten	19.021	27.944	-8.923
Kosten van beheer en administratie	10.997	11.211	-214
Totaal lasten	<u>95.082</u>	<u>123.048</u>	<u>-27.966</u>
Saldo voor financiële baten en lasten	<u>305.767</u>	<u>256.553</u>	<u>49.214</u>
Saldo financiële baten en lasten	16.599	22.626	-6.027
Saldo baten en lasten	<u>289.168</u>	<u>233.927</u>	<u>55.241</u>

Samenstellingverklaring afgegeven d.d. 30 juni 2025

2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

ALGEMENE TOELICHTING

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân, statutair gevestigd te Wiuwert, bestaan voornamelijk uit:

- Het verbeteren van de weidevogelstand in Fryslân, het behoudt van cultuurhistorisch grasland, het verbeteren van de weidevogelbiotoop en het ondersteunen van agrarisch natuurbeheer.

De feitelijke activiteiten worden uitgevoerd aan de Labadistendyk 2 te Wiuwert.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân, statutair gevestigd te Wiuwert is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder dossiernummer 70408319.

ALGEMENE GRONDSLAGEN

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met hoofdstuk C2 van de Rjk, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar de desbetreffende toelichting.

Overige materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder toepassing van de FIFO-methode (first in, first out) of lagere opbrengstwaarde.

De verkrijgings- of vervaardigingsprijs bestaan uit (alle kosten die samenhangen met de verkrijging of vervaardiging) alsmede de gemaakte kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. In de kosten van vervaardiging zijn begrepen directe loonkosten en toeslagen voor aan de productie gerelateerde indirecte vaste en variabele kosten, waaronder de kosten van het bedrijfsbureau, de onderhoudsafdeling en interne logistiek.

De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incourantheid van de voorraden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN

Algemeen

Het saldo van baten en lasten wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de lasten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Netto-baten

Onder netto-baten wordt verstaan de opbrengst van de in het verslagjaar geleverde goederen en verleende diensten onder aftrek van kortingen.

Opbrengsten voortvloeiend uit de verkoop van goederen worden verantwoord op het moment dat alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's zijn overgegaan op de koper. De kostprijs van deze goederen wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht. De kostprijs van deze diensten wordt aan dezelfde periode toegerekend.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten zijn gemaakt of baten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Lasten

De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

2.4 Toelichting op de balans

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa wordt als volgt weergegeven:

	Grond en terreinen	Gebouwen
	€	€
Aanschafwaarde	2.071.366	30.757
Opbrengsten subsidies en donaties	-	-7.536
Boekwaarde per 1 januari	<u>2.071.366</u>	<u>23.221</u>
Investeringen	549.924	-
Afschrijvingen	-	-7.842
Opbrengsten subsidies en donaties	-409.919	-
Mutaties 2024	<u>140.005</u>	<u>-7.842</u>
Aanschafwaarde	2.211.371	30.757
Opbrengsten subsidies en donaties	-	-15.378
Boekwaarde per 31 december	<u>2.211.371</u>	<u>15.379</u>

In december 2020 is grond aangekocht voor € 144.293 (3,2 HA), welke is betaald uit de bijdragen voor de adoptie van de grond en subsidie provincie Fryslân, waardoor er een boekwaarde voor de grond overblijft van 1. In maart 2021 is grond aangekocht voor € 209.125 (3.50.20 HA), welke is betaald met een ontvangen subsidie van Stichting Edwin Bouw fonds. In juli 2022 is grond aangekocht voor €2.066.035 (30,5 HA), welke is betaald uit bijdragen voor adoptie van de grond, fondsenwerving en deels via een lening. In juli 2023 is grond aangekocht voor €278.576 (4,3 HA), welke is betaald uit bijdragen voor adoptie van de grond, fondsenwerving en deels via een lening. In 2024 zijn, bij dezelfde boer als in 2023, aansluitend percelen gekocht voor € 279.302 (4,29 HA) en voor € 270.622 (4,16 HA). deze grond is betaald uit bijdragen voor adoptie van de grond en fondsenwerving. Totaal is nu, afgerond, 50 hectare in bezit van de stichting.

Afschrijvingspercentages:

Bedrijfsgebouwen en -terreinen

0 %

Inventaris

10 %

2.4 Toelichting op de balans

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

Gereed product en handelsgoederen

voorraad boeken

4.000	900
-------	-----

Vorderingen

31-12-2024	31-12-2023
€	€

Handelsdebiteuren

Handelsdebiteuren

30.604	685
--------	-----

Een voorziening voor oninbare debiteuren wordt niet noodzakelijk geacht.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting

-	2.177
---	-------

Omzetbelasting laatste periode

-	2.177
---	-------

Liquide middelen

Rabobank, 0330 3130 53

67.349	156.464
--------	---------

Rabobank TijdslotSparen 1483 2445 63

150.000	-
---------	---

Kas

-	380
---	-----

Kruisposten

250	-5.000
217.599	151.844

2.4 Toelichting op de balans

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

	2024	2023
	€	€
Overige reserves		
Stand per 1 januari	874.343	640.416
Uit voorstel resultaatbestemming	289.168	233.927
Stand per 31 december	<u>1.163.511</u>	<u>874.343</u>

Het ingehouden deel van het saldo baten en lasten over 2024 bedraagt € 289.168.

LANGLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2024	31-12-2023
	€	€
Achtergestelde leningen		
Lening I aankoop grond	-	18.700
Schuld obligaties	122.500	68.500
Lening Particulier	100.000	200.000
Lening II aankoop grond	550.000	600.000
Lening III aankoop grond	404.156	460.995
	<u>1.176.656</u>	<u>1.348.195</u>

	2024	2023
	€	€
<i>Lening I aankoop grond</i>		
Hoofdsom	93.500	93.500
Aflossing voorgaande boekjaren	-74.800	-56.100
Stand per 1 januari	18.700	37.400
Aflossing lening Murk Nijdam uit schenking	-18.700	-18.700
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>18.700</u>

De aflossingsverplichting, over 5 jaar, wordt voldaan middels schenking

2.4 Toelichting op de balans

	2024	2023
	€	€
<i>Schuld obligaties</i>		
Hoofdsom	68.500	60.500
Aflossing voorgaande boekjaren	-	-
Stand per 1 januari	68.500	60.500
Opgenomen	54.000	8.000
Stand per 31 december	<u>122.500</u>	<u>68.500</u>

De obligaties worden uitgegeven met een nominale waarde van 500,- per stuk. Het is mogelijk om meerdere obligaties te kopen. De obligaties aan toonder zijn eeuwigdurend en worden niet afgelost door Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân.

Stichting Agrarische Natuurfondsen Fryslân keert jaarlijks 1% rente uit op de obligatie, die jaarlijks achteraf wordt betaald. De obligaties zijn overdraagbaar.

	2024	2023
	€	€
<i>Lening Particulier</i>		
Hoofdsom	300.000	300.000
Aflossing voorgaande boekjaren	-100.000	-100.000
Stand per 1 januari	200.000	200.000
Aflossing	-100.000	-
Stand per 31 december	<u>100.000</u>	<u>200.000</u>

De lening is een aflossingsvrije lening en verstrekt is per 30 december 2021. De aflossing wordt in 5 jaar middels schenking voldaan.

2.4 Toelichting op de balans

	2024	2023
	€	€
<i>Lening II aankoop grond</i>		
Hoofdsom	600.000	600.000
Aflossing voorgaande boekjaren	-	-
Stand per 1 januari	600.000	600.000
Aflossing	-50.000	-
Stand per 31 december	550.000	600.000

Het rentepercentage bedraagt 2%, vast. Er is geen aflossing overeengekomen.

<i>Lening III aankoop grond</i>		
Hoofdsom	574.673	574.673
Aflossing voorgaande boekjaren	-113.678	-56.839
Stand per 1 januari	460.995	517.834
Aflossing lening 3e fase Murk, uit schenking	-56.839	-56.839
Stand per 31 december	404.156	460.995

De aflossing wordt middels schenking voldaan.

KORTLOPENDE SCHULDEN

	31-12-2024	31-12-2023
Handelscrediteuren		
Crediteuren	-	7.659

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Omzetbelasting	2.413	-
----------------	-------	---

<i>Omzetbelasting</i>		
Omzetbelasting laatste periode	2.413	-

Overige schulden

Nog te betalen kosten	6.931	12.637
Vooruitontvangen voor vgl jaar	10.150	7.359
	17.081	19.996

Project Waddenfonds

Vooruit ontvangen subsidie project Waddenfonds	119.292	-
--	---------	---

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2024	2023
	€	€
Netto-omzet		
Giften particulier	79.280	23.367
Giften bedrijven	656	1.881
Giften organisaties zonder winststreven	25.976	33.922
Legaten/erfenissen	-	36.470
Subsidies Provincie	27.250	24.750
Periodieke schenking	187.538	175.538
Scholenproject	4.816	750
Opbrengst kijkhutten/bezoekerscentrum	19.675	19.726
Vergoedingen De Waard	12.500	-
Bedrijvencampagne	4.500	8.407
Pacht	24.548	21.652
Opbrengsten bezoekersruimte	-	1.054
Overige bedrijfsopbrengsten	-	2.792
Verkoopopbrengst boeken	2.155	13.785
Bijdragen Boek Gruttoland/Nijdam	-	6.250
Vergoedingen Noordereiland	7.438	9.257
Donateurs	4.517	-
	<u>400.849</u>	<u>379.601</u>

De netto-omzet over 2024 is ten opzichte van het vorige boekjaar met 5,6% gestegen.

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2024	2023
	€	€
Besteed aan doelstellingen		
Project Nijdam	2.746	5.678
Vrijwilligersvergoeding	1.531	3.310
Bestuurskosten	6.322	17.186
Kosten open dag, respect opening	2.505	5.844
Belasting onroerend goed	2.899	5.523
Aanschaf klein materiaal/inventaris	240	1.055
Afschrijving gebouwen	7.842	3.076
Kosten inlenen arbeid	31.622	39.491
Kosten beheer Noordereiland	9.357	2.730
	<u>65.064</u>	<u>83.893</u>
 Wervingskosten		
Reclame- en advertentiekosten	17.044	12.585
Drukwerk	425	2.473
Representatiekosten	37	34
Kosten bedrijvencamapagne	1.515	12.851
	<u>19.021</u>	<u>27.943</u>

2.5 Toelichting op de staat van baten en lasten

	2024	2023
	€	€
Kosten van beheer en administratie		
Reis en verblijfkosten	96	-
Bestuurskosten	808	1.043
Algemene kosten	2.260	-
Zakelijke verzekeringen	852	716
Contributies en abonnementen	1.346	1.068
Kantoorkosten	714	846
Internetkosten	2.729	622
Advieskosten fiscalisten/rentmeester	2.192	5.562
Overige personeelskosten	-	1.355
	<u>10.997</u>	<u>11.212</u>

Financiële baten en lasten

Rentelasten en soortgelijke kosten

Bankkosten en provisie	362	613
Uitbetaling rente obligatie	855	631
Rente lening Particulier	-	6.000
Rente lening II aankoop grond	15.382	15.382
	<u>16.599</u>	<u>22.626</u>